



Shohrux MIRZAYEV,
Namangan davlat universiteti tadqiqotchisi
shmirzayev@mail.ru

Pedagogika fanlari doktori, professor T.Islomov taqrizi asosida

O'QUV ME'YORIY HUJJATLAR BILAN ISHLASH VA IJRO INTIZOMI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING MUHIMLIGINI VA RIVOJLANTIRISHNING MAQSADI

Annotatsiya

Bu maqola o'quvchilar va o'qituvchilarning o'quv jarayonida me'yoriy hujjatlar bilan ishlash va ijro intizomi muhimligi va samaradorligini oshirishning muhimligini va maqsadini o'rgatishga bag'ishlangan. Maqola o'quv jarayonida me'yoriy hujjatlar bilan ishlash va ijro intizomi muhimligini ko'rsatib beradi va professor-o'qituvchilarga o'quv jarayonini rivojlantirishga qanday qadam-talablar qo'yish kerakligini aytadi. Shuningdek, o'quvchilarning o'zlashtirilgan ma'lumotlarini o'zlashtirish va tahlil qilishda qanday yordam ko'rsatish kerakligi va bu jarayonda o'quvchilarning mustaqil fikrlash va muhokama qilish tushunchalarini rivojlantirishning muhimligi haqida ma'lumotlar beradi. Umuman olganda, bu maqola o'quv jarayonini samarali va effektiv ravishda tashkil etish va rivojlantirishga oid muhim masalalarni ko'rsatib beradi va o'quvchilarning o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishlariga yordam beradi.

Kalit so'zlar: O'quv me'yoriy hujjatlar (o'quv reja, dars reja yoki dars tarixlari, dars-kun tartibi va boshqalar), monitoring va baholash, qo'llanma va yo'riqnoma, hamkorlikda dars rejasini tuzish, texnologiyalardan foydalanish, o'quv dasturining o'zgartirish va rivojlantirish, individual yondashuv, nutqni mustahkamlash, talabalar bilan hamkorlik.

ВАЖНОСТЬ РАБОТЫ С ОБУЧАЮЩИМИ НОРМАТИВНЫМИ ДОКУМЕНТАМИ И ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛНИТЕЛЬСКОЙ ДИСЦИПЛИНЫ И ЦЕЛЬ РАЗВИТИЯ

Аннотация

Данная статья посвящена обучению студентов и преподавателей важности и цели работы с нормативными документами в учебном процессе и повышению значения и эффективности исполнительской дисциплины. В статье показана важность работы с нормативными документами и внедрением дисциплины в образовательном процессе, а также рассказано профессорам и преподавателям, какие шаги необходимо предпринять для развития образовательного процесса. В нем также содержится информация о том, как помочь учащимся в усвоении и анализе их собственной информации, а также о важности развития у учащихся навыков независимого мышления и обсуждения в этом процессе. В целом данная статья раскрывает важные вопросы, связанные с эффективной и действенной организацией и развитием образовательного процесса и помогает учащимся развивать полученные знания и умения.

Ключевые слова: Учебный план (учебный план, планы уроков или истории уроков, планы уроков и др.), контроль и оценка, пособия и методические указания, совместное планирование урока, использование технологий, изменение и развитие учебного плана, индивидуальный подход, укрепление речи, сотрудничество с студентами.

THE IMPORTANCE OF WORKING WITH TRAINING REGULATORY DOCUMENTS AND IMPROVING THE EFFICIENCY OF EXECUTIVE DISCIPLINE AND THE PURPOSE OF DEVELOPMENT

Annotation

This article is devoted to teaching students and teachers the importance and purpose of working with regulatory documents in the educational process and increasing the value and effectiveness of performing discipline. The article shows the importance of working with normative documents and the introduction of discipline in the educational process, and tells professors and teachers what steps need to be taken to develop the educational process. It also provides information on how to help students absorb and analyze their own information, and the importance of developing students' independent thinking and discussion skills in the process. In general, this article reveals important issues related to the effective and efficient organization and development of the educational process and helps students develop their knowledge and skills.

Key words: Curriculum (syllabus, lesson plans or lesson histories, lesson plans, etc.), monitoring and evaluation, manuals and guidelines, collaborative lesson planning, use of technology, changing and developing the curriculum, individual approach, strengthening speech, collaboration with students.

Kirish. O'quv me'yoriy hujjatlar (dars rejaları, o'quv dasturları, metodik materiallar va boshqa o'quv-uslubiy hujjatlar) bilan ishlash va ijro intizomi, ta'lim muassasalari va o'qituvchilar uchun muhimdir. Bu intizomni oshirish va rivojlantirishning maqsadi, ta'lim jarayonlarini mustahkamlash, o'quvchilarning o'zlarini rivojlantirishini ta'minlash va o'quvchi yutuqlarini yaxshilashdir.

O'quv me'yoriy hujjatlar, ta'lim dasturlariga asoslanadi va o'quvchilar uchun muhim bilim va ko'nikmalarni o'rganishning yo'lini ko'rsatadi. Bundan tashqari,

o'quvchilarning eng yaxshi o'rganish usullarini tanlashiga va o'z fikrlarini ifoda qilishga yordam beradi.

Maqolada o'quv me'yoriy hujjatlarining ishlatilishi va ijrosi jarayonidagi samaradorligi o'zbekiston ta'lim tizimiga misol bilan olib ko'ramiz:

Ta'lim jarayonini strukturlash: O'quv me'yoriy hujjatlar, o'quv dasturlarida berilgan ta'limning tartib va tashkilini belgilaydi. Bunday hujjatlarni o'rganish va ijrosi ta'lim jarayonlarini mustahkamlashga yordam beradi va o'qituvchilar uchun yo'l-yo'riq bo'ladi.

O'quvchilarga yo'l-yo'riq berish: O'quv me'yoriy hujjatlar, o'quvchilarga ta'limni o'rganish va bajarishda qanday yo'l-yo'riqni olib borish kerakligini ko'rsatadi. Bu, o'quvchilar uchun o'quv jarayonini tushunarli va qulay qiladi.

Ta'lim sifatini oshirish: O'quv me'yoriy hujjatlar, yangi ta'lim usullarini va o'quv texnologiyalarini taqdim etadi, shuningdek, o'quv jarayonida baholash va baho berishning yaxshi usullarini ko'rsatadi. Bu usullar o'quvchilarning tushunish va bilim olish darajasini oshirishga yordam beradi.

O'quvchilarning motivatsiyasini oshirish: O'quv me'yoriy hujjatlar o'quvchilarni ta'lim bilan qiziqish va qiziqarliroq bo'lishga yo'l qo'yadi. Bu, o'quvchilarning o'ziga qiziqishini va o'zini rivojlantirishga qiziqishini oshiradi.

O'quvchilarning o'z-o'zini baholash va o'z-nazoratini oshirish: O'quv me'yoriy hujjatlar, o'quvchilarning o'z fikrlarini ifoda qilish va o'z-o'zlarini baholashning yo'l-yo'riqini ko'rsatadi. Bu, o'quvchilarning o'z mahoratlarini, qobiliyatlarini va kamchiliklarini aniqlashga va rivojlantirishga imkon beradi.

O'quv me'yoriy hujjatlar bilan ishlash va ijro intizomi o'zbekiston ta'lim tizimida o'quvchilarning o'zlarini rivojlantirishi va yutuqlarini oshirishning asosiy vositasi sifatida qabul qilinadi. Ular bilan ishlash va ularning samaradorligini rivojlantirish maqsadi, o'quvchilarni amaliy hayotga va savodxonlikka tayyorlash, ularning kundalik hayotda foydali ahamiyatga ega bo'lgan bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishini ta'minlashdir. O'quv me'yoriy hujjatlar yaxshi tuzilmagan bo'lsa, o'quvchilarning qiziqishini yitirib, o'qishga qarshi qo'rqish yuz berishi mumkinligi katta. Shuning uchun, ta'lim muassasalarida o'quv me'yoriy hujjatlar o'z vaqtida va sifatli shakllantirish va rivojlantirishga xizmat qilish muhimdir.

Asosiy qism. O'quv jarayonini samarali tashkil etish va o'quvchilarning o'zlarini o'zlashtirishini ta'minlash uchun o'quv me'yoriy hujjatlarining roli juda muhimdir. O'quv me'yoriy hujjatlar - bu, o'quv dasturlarini amalga oshirish va o'quv jarayonini boshqarishda o'qituvchilarga yo'naltirilgan hujjatlardir. Bu maqolada, o'quv me'yoriy hujjatlar bilan ishlash va ijro intizomi samaradorligini oshirishning muhimligi va rivojlantirishning maqsadi mavzusida ko'zdan kechiramiz.

O'quv me'yoriy hujjatlarining roli

O'quv me'yoriy hujjatlar, o'quv dasturlari va o'quvchilarning talablarini belgilab beruvchi, o'quv jarayonini o'rgatish va o'quvchilarni baholash va taqqoslash jarayonini tartibga soluvchi vosita sifatida o'quv tizimining asosiy qismini tashkil etadi. Ular o'quvchilarning o'zlashtirilishini, o'quv jarayonining effektivligini oshirishga yordam berishadi.

O'quv me'yoriy hujjatlar quyidagi maqsadlarga erishishga yordam beradi:

O'quv dasturlarini amalga oshirish: O'quv me'yoriy hujjatlar, o'quv dasturlarida belgilangan maqsad va talablarni bajarish uchun qo'llaniladigan kengaytirilgan o'quv materiallarini o'quvchilarga taqdim etishda foydalaniladi. Bu hujjatlar o'quvchilarning fikrlash, ko'nikmalarni rivojlantirish va nazariy bilimlarni amaliyotga o'tishiga yordam beradi.

O'quv jarayonini boshqarish: O'quv me'yoriy hujjatlar o'qituvchilarga o'quv jarayonini tashkil etish va boshqarishda qo'llaniladigan qo'llanmalar va qoidalarni taqdim etadi. Ular o'qituvchilarga o'quv darslarini tayyorlash, tahlil qilish va baholash jarayonida yordam beradi.

O'quvchilarni baho va taqqoslash: O'quv me'yoriy hujjatlar, o'quvchilarning o'zlashtirilish darajalarini aniqlash va baho berishda yordam beradi. Bu, o'quvchilarning o'zlarini rivojlantirish va qo'llanma ishlarida osonlik bilan qatnashishlari va o'quvning samaradorligini oshirishga imkon beradi.

O'quv me'yoriy hujjatlar bilan ishlash va ijro intizomi samaradorligini oshirishning muhimligi

O'quv me'yoriy hujjatlar bilan ishlash va ijro intizomi samaradorligini oshirish o'quv tizimining o'zining samaradorligini va o'quvchilarning yuqori darajada o'zlashtirishini ta'minlaydi. Bu amalga oshirilganda, quyidagi muhim tajribalar mavjud bo'ladi:

O'quv jarayonini samarali tashkil etish: O'quv me'yoriy hujjatlar o'quv dasturlarini amalga oshirishda o'qituvchilar uchun qo'llanadigan qo'llanmalar va o'quvchilarni qiziqtirish va qiziqtirish uchun o'quv materiallarini taqdim etadi. Bu xususiyat o'quvchilarning o'quv jarayonini samarali tashkil etishiga yordam beradi va ularning o'zlashtirishini oshiradi.

O'quvchilarga qo'llanmalar bilan bog'liqlikni rivojlantirish: O'quv me'yoriy hujjatlar, o'quvchilarni qo'llanma asosida o'quvning qiziqish va ehtiyotkorlik darajasini oshirishga yordam beradi. Ushbu bog'liqlik o'quvning qiziqish darajasini oshiradi va o'quvchilarning o'zlashtirilishini rag'batlantiradi.

O'quv jarayonining natijalarini baholash: O'quv me'yoriy hujjatlar, o'quvchilarning ma'lum bir dars yoki mavzu bo'yicha o'zlashtirish darajalarini va bilim darajasini baholashda yordam beradi. Bu baholash natijasida o'qituvchilar o'quv jarayonini samaradorligini va o'quvchilarning o'zlashtirilish darajasini aniqlashga imkon beradi.

O'quv jarayonida izlanish va takrorlash imkonini yaratish: O'quv me'yoriy hujjatlar o'quvchilarga o'zlashtirishni ta'minlash va bilimlarni oshirish imkonini yaratadi. Bu xususiyat o'quvchilarning o'quv jarayonida izlanish va takrorlash jarayonini osonlashtiradi va o'quvning samaradorligini oshiradi.

O'quv me'yoriy hujjatlar bilan ishlash va ijro intizomi rivojlantirishning maqsadi

O'quv me'yoriy hujjatlar bilan ishlash va ijro intizomi rivojlantirishning maqsadi, o'quv jarayonini yuqori darajada samarali va o'quvchilarning o'zlarini o'zlashtirishiga yordam beruvchi o'quv tizimini shakllantirish va rivojlantirishdir. Ushbu maqsadni erishish uchun quyidagi chora-tadbirlar zarur bo'ladi:

O'quv me'yoriy hujjatlarining yangilashishi: O'quv dasturlarida va talablarida o'zgarishlar bo'lganda, o'quv me'yoriy hujjatlarini ham yangilash va moslashtirish kerak. Bu, o'quvchilarning o'zlashtirilishini oshiradi va o'quv jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi.

O'quvchilarning kerakli resurslarga murojaat qilishini ta'minlash: O'quv me'yoriy hujjatlar, o'quvchilarning kerakli resurslarga osonlik bilan murojaat qilishini ta'minlashga yordam beradi. Ular o'quv materiallariga va qo'llanmalarga osonlik bilan kirishishlari mumkin bo'lgan ko'rsatkichlar bilan taqdim etilishi kerak.

Qo'llanmalar va o'quv dasturlari bilan tanishuvni rivojlantirish: O'quv me'yoriy hujjatlar o'quvchilarga qo'llanmalar va o'quv dasturlari bilan tanishuv va ulardan foydalanishni osonlashtirishga yordam beradi. Ushbu tanishuv o'quvchilarning o'zlashtirilish darajasini oshiradi va o'quvning samaradorligini oshiradi.

Talaba yuritish va qo'llab-quvvatlash: O'quv me'yoriy hujjatlar o'qituvchilarga o'quv jarayonida talabalarni yuritish va o'zlashtirish uchun qo'llanmalar taqdim etishda yordam beradi. Ular o'quvchilarning o'zlashtirilishini rag'batlantiradi va o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi.

O'quv jarayonining baholanishi: O'quv me'yoriy hujjatlar o'qituvchilarga o'quv jarayonini baholashda qo'llanma va ma'lumotlar taqdim etishda yordam beradi. Bu baholash jarayonida o'quv tizimining samaradorligi va o'quvchilarning o'zlashtirilish darajasi aniqlanadi.

O'quv me'yoriy hujjatlar, o'quv jarayonlarini tashkil etish va o'quv faoliyatini amalga oshirishda o'quvchilarning o'zlashtirish va rivojlantirishning muhim qismlaridan biridir.

O'quv me'yoriy hujjatlarga o'rgatish-tarbiyalash jarayonida o'quvchilar o'z fikrlarini ifoda qilishi, o'zgaruvchanlik va rivojlanishga to'g'ridan-to'g'ri qatnashishi, o'z-o'zini boshqalar bilan solishtirish va hamkorlik qilish, bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirish va amalga oshirish, shaxsiy va jamoaviy maqsadlarni belgilash va undan samarali foydalanish qobiliyatini rivojlantirish imkonini beradi.

O'quv me'yoriy hujjatlar bilan ishlash va ijro intizomi quyidagi muhim aspektlarni o'z ichiga oladi:

Dars rejasining tayyorlanishi: O'quv darslarining rejalari, o'quvchilarning o'zlashtirish va o'rganish jarayoniga mos kelishi kerak. Rejalar o'quvning mazmunini, turini, maqsadlarini va o'quvchilarga qo'yiladigan talablarni o'z ichiga oladi. Rejalarni qo'llash, o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi.

O'quvchilarni baholash va izchilash tizimi: O'quvchilarning bilim va ko'nikmalari ustida baholash va izchilash tizimi, ularning ma'lumot va tajribalarini aniqlash va o'zlashtirish jarayonida ularning yutuqlarini aniqlashga yordam beradi. Bu, o'qituvchilar uchun o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini tushinishga yordam beradi va o'quvchilarni qo'llab-quvvatlaydi.

Tarbiyaviy metod va usullar: O'quv jarayonida o'quvchilarga o'z fikrlarini ifoda qilish, muhokama qilish va taklif qilish imkonini beradigan tarbiyaviy metod va usullar o'quv me'yoriy hujjatlari orqali amalga oshiriladi. Bu usullar o'quvchilarning fikrlash va munozaralash qobiliyatini rivojlantiradi.

Yordamchi materiallar: O'quv me'yoriy hujjatlar, darslarda ishlatiladigan yordamchi materiallarni, masalan, o'quv dasturlarini, o'quv qo'llanmalarni, multimedia asboblarini, o'quv dasturlarini o'z ichiga oladi. Bu materiallar

o'quvchilarning o'zlashtirish jarayonida yordam beradi va darsda o'quvning samaradorligini oshiradi.

Murabbiy-otashga doir maslahatlar: O'quv me'yoriy hujjatlar, o'qituvchilar va murabbiylar uchun o'quvchilarni o'zlashtirish va rivojlantirishga doir maslahatlar va ko'rsatmalar o'z ichiga oladi. Bu maslahatlar o'quvchilar bilan o'zaro hamkorlikda samarali o'quv jarayonini ta'minlashga yordam beradi.

O'quv me'yoriy hujjatlarning amaliyotda samaradorligini oshirish, o'quvchilarning o'zlashtirishini rag'batlantirish va bilimining yanada mustahkamlanishiga xizmat qiladi. O'quvchilarning o'z fikrlarini ifoda qilish, o'z-o'zini boshqalariga ifodalash va boshqa insonlar bilan hamkorlik qilishga o'rgatilishi o'quvchilarning shaxsiy va jamoaviy rivojlanishiga yordam beradi. Bu esa o'quvchilarning o'zlashtirish va o'quv jarayonidagi ishtirokini yanada oshiradi va o'quv faoliyatining natijasini samarali tashkil etishga erishishga yordam beradi.

Xulosa. O'quv me'yoriy hujjatlar bilan ishlash va ijro intizomi samaradorligini oshirish o'quvchilarning o'zlarini o'zlashtirishga yordam beruvchi o'quv tizimini shakllantirish va rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Ular o'quv dasturlarini amalga oshirish, o'quv jarayonini boshqarish va o'quvchilarni baholash va taqqoslash jarayonini tashkil etishda o'qituvchilarga yordam beradi. O'quv me'yoriy hujjatlar bilan ishlash va ijro intizomi samaradorligini oshirishning maqsadi o'quvning samaradorligini oshirish va o'quvchilarning o'zlarini o'zlashtirishini ta'minlashdir. Bu maqsadni erishish uchun o'quv me'yoriy hujjatlarni rivojlantirish, yangilash va o'quvchilarga kerakli murojaat va qo'llab-quvvatlash zarur bo'ladi.

ADABIYOTLAR

1. Ismoilov T. The development of physical qualities of the pupils of primary forms of secondary schools through mobile activities in the process of study. Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology 2.11 (2020): 391-394.
2. Ismoilov T. I. Human factor in the spiritual development process. Мировая наука 5 (14) (2018): 43-44.
3. Ismoilov T. The importance of outdoor games in the upbringing of a harmonious young generation. Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology 1.11 (2019): 257-261.
4. Ismoilov T. I. Special aspects of formation of youth's life strategy. Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology 2.9 (2020): 214-219.
5. Ismoilov, T. I. The importance of forming youth life strategy in an informed society. EPRA International Journal of Multidisciplinary Research (IJMR) 6.8: 536-538.
6. Turgunov, S. T., Daniyarov, B. K., Umaraliev, M. A., Shodmonova, S. S., Turgunova, S. M., & Tojiboeva, H. M. (2012). Development of professional skills and competencies of teachers. T: Sano-standart-2012.
7. Djurayev, R. X., & Turgunov, S. T. (2006). Ta'lim menejmenti: O'quv qo'llanma. Toshkent: Voris, 264.